

Rapport, forsker Flemming Kaul, ophold på Det Danske Institut i Athen, 11.-25. september 2023.

Formålet med mit ophold var at studere en særlig gruppe af motiver på den geometriske keramik, der i 8. årh. f.Kr. indgik i en dramatisk udvidelse af repertoire. Det drejer sig om dyr som hesten, fisken, slangen og fuglen samt solsymboler som hjulkors og svastika. I faglitteraturen ses en tendens til, at nogle af motiverne opfattes som pyntelige elementer uden dybere betydning. F.eks. er fisken ofte forstået som en slags dekoration, der udfylder rummet under en hests bug. Jeg ville derfor gerne undersøge relationerne mellem de forskellige motiver – se om der findes særlige mønstre, der kunne sandsynliggøre en dybere betydning bagved.

Jeg studerede litteraturen på Det Nordiske Bibliotek og biblioteket på The British School at Athens. Væsentlige fund af geometrisk keramik blev studeret på Det Nationale Arkæologiske Museum og på Kerameikos-museet. Det var herligt at kunne gå frem og tilbage mellem studier på bibliotek og studier af keramikken selv på museerne. I tilknytning til opholdet var jeg på ekskursion til museer i Theben, Marathon, Chaeronea og Eleusis. Der findes også geometrisk keramik.

Gennem opholdet på Det Danske Institut har jeg fået et uvurderligt overblik over den geometriske keramik og dens motiver, herunder bestemte gentagne mønstre. Ethvert studie er jo en rejse ind i et ukendt land, hvor man kan blive overrasket over, hvad man opdager. Og jeg blev godt nok overrasket over, hvor hyppigt og regelbundet et motiv er, som jeg kalder ”fisk under hests bug”. Fisken under hestens bug vender hovedet skråt opad, pegende mod det øverste af hestens bagben. Nogle gange er fisken naturtro gengivet, med hoved og hale. Andre gange er fisken stiliseret til en rhombisk figur; men den helt specielle position afslører, at det er den samme fisk, så at sige.

Da fisken i disse tilfælde absolut ikke befinder sig i sit naturlige miljø, er det rimeligt at tænke sig en mytologisk forklaring. Man kan stille spørgsmålet: Hvad laver fisken ved hestens bagben? – Fortsatte studier kan forhåbentligt komme nærmere et svar. I alle tilfælde er motivet omgivet af andre motiver som slange, vandfugl og solsymboler. Ofte optræder fisken under to antitetiske heste. Måske ser vi fragmenter af en ukendt myte knyttet til solens gang.

Dette er blot ét eksempel på forunderlige motivkombinationer, som den spændende geometriske keramik fremviser, og som kan tolkes ad forskellige veje. Resultaterne af mine studier af ikonografien håber jeg at publicere i et internationalt tidsskrift, gerne i *Proceedings of the Danish Institute at Athens, PoDIA*, samt i et nordisk populærvidenskabeligt tidsskrift. Mine studier af geometrisk keramik kan ses som delstudier i forhold til et kommende sammenfattende arbejde på bredere europæisk plan over ikonografien i sen bronzealder og ældre jernalder.

Opholdet på Det Danske Institut gav fremragende muligheder for fordybelse og arbejdsro, som der sjældent gives anledning til i hektiske arbejdsdage derhjemme. En varm tak til alle på Institutet for hjælp og vejledning. Det var skønt at føle sig hjemme og tryk. Jeg tænker med glæde også på de svale aftener, hvor jeg på Institutets tagterrasse sad og redigerede mine noter.

Med de bedste hilsner fra

Flemming Kaul
Seniorforsker, dr.phil.
Nationalmuseet

Eksempler på fisk under hestens bug, så man kan se positionen, ca. 750-700 f.Kr. Mykene og Tiryns.

Efter: Courbin, Paul 1966. *La Céramique Géométrique de l'Argolide*. Editions E. Boccard, Paris.